WIKIPÉDIA

Pelorosaurus

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A ***Pelorosaurus*** (jelentése 'óriási gyík') a nagyméretű növényevő dinoszauruszok egyik neme, amely a kora kréta korban, körülbelül 138–112 millió évvel ezelőtt élt. A *Pelorosaurus* a legkorábban felfedezett sauropodák közé tartozik. A fosszíliáit Anglia és Portugália területén találták meg. Körülbelül 24 méter[1] hosszú volt. Egy felkarcsont és egyéb lábtöredékek, néhány csigolya, egy csípő, valamint a hatszögű pikkelyekkel borított bőr lenyomatai alapján ismert.

Tartalomjegyzék

Felfedezés

A *Pelorosaurus* volt az első dinoszauruszként azonosított sauropoda, de nem ez volt a legkorábbi, melyet felfedeztek. 1841-ben Richard Owen rátalált a *Cetiosaurusra*, de tévesen óriás tengerjáró krokodilszerű hüllőként sorolta be.[2] A *Pelorosaurus* dinoszauruszként való azonosításában Gideon Mantell közreműködött, akárcsak a *Cetiosaurus* esetében.[3]

Michael Taylor, Darren Naish és mások áttekintései alapján a *Pelorosaurus* és a *Cetiosaurus* taxonómiai története meglehetősen bonyolult. A *Cetiosaurus* típusfaját, a *C. brevist* Richard Owen hozta létre néhány kora kréta kori példány számára, melyek egy részéről kiderült, hogy az *Iguanodonhoz* tartoznak. Alexander G. Melville 1849-ben, miután felismerte, hogy Owen tévedésből iguanodontia csontokat kapcsolt a *Cetiosaurushoz*, a sauropoda csontoknak a *Cetiosaurus conybeari* nevet adta. Ez szintén hiba volt, mivel annak ellenére, hogy a maradványok nem iguanodontia csontok voltak, meg kellett volna tartani a *C. brevis* nevet, ugyanis a típusfaj részét képezték. Ennek következtében a *C. conybeari* a *C. brevis*

Pelorosaurus

Evolúciós időszak: kora kréta

PreЄ Є O S D C P T J K Pg N

A *Pelorosaurus* Vincent Lync által 1914-ben készített rekonstrukciója

Természetvédelmi státusz

Fosszilis

Rendszertani besorolás

Ország:	Állatok *(Animalia)*
Törzs:	Gerinchúrosok *(Chordata)*
Altörzs:	Gerincesek *(Vertebrata)*
Osztály:	Hüllők *(Reptilia)*
Öregrend:	Dinoszauruszok *(Dinosauria)*
Rend:	Hüllőmedencéjűek *(Saurischia)*
Alrend:	Sauropodomorpha
Alrendág:	Sauropoda
Család:	Brachiosauridae
Nem:	***Pelorosaurus*** Mantell, 1850

Fajok

- *P. conybearei* (Melville, 1849) (típus)
- *P. mackesoni* (Owen, 1884)

Hivatkozások

A Wikimédia Commons tartalmaz ***Pelorosaurus*** témájú médiaállományokat és ***Pelorosaurus*** témájú kategóriát.

fiatalabb szinonimájává vált (mivel a *C. brevis* nemcsak korábbi név, de ugyanazokon a fosszíliákon alapul, amelyeken az újabb, érvénytelen név).[4]

Anélkül, hogy felismerte volna Melville elnevezési hibáját, Gideon Mantell 1850-ben úgy döntött, hogy a *C. conybeari* eléggé különbözött a *C. brevistől* ahhoz, hogy egy új nembe sorolják be, így a *Pelorosaurus conybeari* nevet adta a számára (eredetileg a **"Colossosaurus"** nevet szánta a nemnek, de rájött, hogy az ógörög *colossus* jelentése 'szobor' és nem 'óriás', ezért meggondolta magát). A következő években több példányt kapcsoltak a *Pelorosaurus* és a *Cetiosaurus* nemhez, a szakirodalomban pedig mindkettőről bővebb beszámolók jelentek meg.[4]

Az események hatására azonban a *Pelorosaurus* a *Cetiosaurus* szinonimája lett. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a *C. brevishez* nem kapcsoltak újabb példányokat. Emiatt a legjobban ismert *Cetiosaurus* fajjá a John Philips által 1871-ben létrehozott *C. oxoniensis* vált, amely egy másik brit geológiai formációból és jóval korábbról (a középső jura korból) származik. Az 1970-es években az őslénykutatók felismerték, hogy a *C. oxoniensis* valójában egy teljesen eltérő, jóval kezdetlegesebb sauropoda, amely eléggé különbözik a *C. brevistől* ahhoz, hogy másik nembe tartozzon, és új nevet kapjon. Ebben a helyzetben a jól ismert dinoszaurusz, a *Pelorosaurus* megfelelő neve a szintén jól ismert *Cetiosaurus* lett volna, az előbbi nevet érvénytelenként el kellett volna vetni, az utóbbit viselő nem számára pedig új nevet kellett volna találni. Ennek elkerülése érdekében Paul Upchurch és John Martin 2003-ban petíciót nyújtottak be a Nemzetközi Zoológiai Nomenklatúra Bizottsághoz annak érdekében, hogy a *Cetiosaurus* típusfajává a *C. brevis* helyett a *C. oxoniensis* váljon, továbbá, hogy a *C. brevis* ellenében a *Pelorosaurus conybeari* név fennmaradjon.[4]

Osztályozás és fajok

A *Pelorosaurushoz* kapcsolt számos faj közül a legtöbb kétségesnek (*nomen dubiumnak)* számít. A *Pelorosaurus* a különféle európai sauropodák szemétkosár-taxonjává vált. Az utóbbi években azonban a zavar tisztázása érdekében több mű is megjelent. Maga a nem valószínűleg a Brachiosauridae családhoz tartozik.

- *P. conybearei* (Melville 1849) (típusfaj) = *P. armatus* (Gervais, 1852/Lydekker, 1889), *P. brevis* (Owen 1842/von Huene 1927), *Pleurocoelus valdensis*, *Ornithopsis conybearei*, *Cetiosaurus brevis*, *C. conybearei*, *Morosaurus brevis*, *Oplosaurus armatus* és *Astrodon valdensis*. Egyesek szerint a típusfaj *nomen dubium*.
- *P. becklesii* (Mantell 1852) = *Morosaurus becklesii*
- *P. hulkei* (Seeley 1870) = *Ornithopsis hulkei*.
- *P. humerocristatus* (Hulke 1874/Sauvage 1887) - *nomen dubium* = *Cetiosaurus humerocristatus* és *Ornithopsis humerocristatus*.2010-ben áthelyezték a Duriatitan nembe.
- *P. leedsii* (Hulke 1887) - *nomen dubium* = *Ornithopsis leedsii*, *Cetiosauriscus leedsii* és *Cetiosaurus leedsii*.
- *P. mackesoni* (Owen 1884/Steel 1970) - *nomen dubium* vagy a *Dinodocus mackesoni* fiatalabb szinonimája.
- *P. manseli* (Hulke 1874) - *nomen dubium* (feltehetően) = *Ischyrosaurus manseli*, *Ornithopsis manseli* és *Morinosaurus typus*.
- *P. megalonyx* (Seeley 1869)- *nomen dubium* = *Gigantosaurus megalonyx*.
- *P. praecursor* (Sauvage 1876/1895) = *Neosodon praecursor*.

Jegyzetek

1. *Pelorosaurus in The Natural History Museum's Dino Directory* (https://web.archive.org/web/20110108211643/http://www.n

hm.ac.uk/jdsml/nature-online/dino-directory/detail.dsml?Genus=Pelorosaurus#). Natural History Museum. [2011. január 8-i dátummal az eredetiből (http://www.nhm.ac.uk/jdsml/nature-online/dino-directory/detail.dsml?Genus=Pelorosaurus&showTaxonomy=yes) archiválva]. (Hozzáférés: 2010. április 1.)

2. Owen, R. (1842). „Report on British fossil reptiles, Part II.”. *Reports of the British Association for the Advancement of Science* **11**, 60–204. o.
3. Mantell, G.A. (1850). „On the *Pelorosaurus*: an undescribed gigantic terrestrial reptile, whose remains are associated with those of the *Iguanodon* and other saurians in the strata of Tilgate Forest, in Sussex”. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London* **140**, 379–390. o.
4. Taylor, M.P., Naish, D. (2007). „An unusual new neosauropod dinosaur from the Lower Cretaceous Hastings Beds Group of East Sussex, England”. *Palaeontology* **50** (6), 1547–1564. o. DOI:10.1111/j.1475-4983.2007.00728.x (https://dx.doi.org/10.1111/j.1475-4983.2007.00728.x).

Fordítás

- Ez a szócikk részben vagy egészben a *Pelorosaurus* című angol Wikipédia-szócikk ezen változatának (https://en.wikipedia.org/wiki/Pelorosaurus?oldid=339523647) fordításán alapul. Az eredeti cikk szerkesztőit annak laptörténete sorolja fel.

Források

- Cadbury, D.. *The Dinosaur Hunters*. Great Britain: Fourth Estate (2001)

További információk

- *Pelorosaurus* (https://web.archive.org/web/20090922111813/http://web.me.com/dinoruss/de_4/5a6d247.htm). *The Dinosaur Encyclopaedia*. [2009. szeptember 22-i dátummal az eredetiből (http://web.me.com/dinoruss/de_4/5a6d247.htm) archiválva]. (Hozzáférés: 2010. április 1.)